

SAL I XEIXA

PUBLICACIO MENSUAL DEL TERME DE SANTANYI - ANY II - Núm. 15 - P.V.P. 100 Ptes.

SANT MIQUEL FESTES A CALONGE

Que fa el Consell Insular en Turisme, Indústria i Comerç

El pilar més important de la nostra economia, rep suport del Consell Insular de Mallorca a través d'estudis i enquestes d'aquest mercat.

El Consell Insular de Mallorca ajuda en general totes les activitats promocionals tant a nivell nacional com "Un hivern a Mallorca", com a nivell internacional —"Congresos anuals d'Agents de Viatges de diverses nacionalitats" "Congrés Mundial de la Tercera Edat (FIAPA)"—.

Edita guies, mapes, cartells i altres publicacions destinades a facilitar el coneixement de l'illa.

També mereix destacar-se la campanya de neteja de platges i altres llocs d'interès turístic.

Manté oberta una oficina d'informació turística a Alemanya i hi ha previsions d'obrir-ne una altra al Regne Unit.

Col·labora també amb les oficines de turisme que hi ha en els municipis turístics.

Anualment distribueix el cànon d'energia entre els ajuntaments afectats per la producció i la transformació energètica.

Promou la celebració de conferències, fires i curssets que activin la indústria i el comerç.

Subvenciona i impulsa l'ús d'energies alternatives.

*Consell Insular
de Mallorca*

cl. Palau Reial, 1

**DISPONIBLE PER
A PUBLICITAT**

REX MOTORS S.A.
CONCESIONARIO OFICIAL
BMW BALEARES

Exposición y Venta:
Juan Alcover, 24 - Tel. 46 31 66 - PALMA
Servicio Técnico:
G.R. Ortega, 22 - Tel. 46 48 66 - PALMA

SAL I XEIXA

**PUBLICACIÓ MENSUAL,
DEL TERME DE
SANTANYI.**

Dep. Legal PM 393-1984.

Consell de Redacció:

Miquel Barceló Vidal
Antoni Burguera Cabrer
Miquel Pons Bonet
Andreu Ponç Fullana
Marc Vallbona Adrover

Col·laboradors:

Blai Bonet Rigo
Maria del Mar Pons
Andreu Server Mas
Geroni Burguera Vidal
Baltasar Vidal Sbert
Bel Vidal Munar
Jordi Peix.

Fotògrafs:

Joan Pinya Amengual

Antoni Burguera Cabrer
Foto Bordoy

Administrador:

Simó Escales Escales

**Redacció, Administració i
Publicitat:**

Biblioteca Casa de Cultura
de Santanyí.

Preu de la subscripció:
100 pts. el número.

Dels articles publicats en
aquesta revista sols en són
responsables els seus
autors.

Imprimeix:

Edicions Manacor, S.A.
Ronda del Puerto, 60
Manacor.

CALONGE - SANT MIQUEL

Durant l'estiu, tothom viu, durant l'estiu tothom riu. I sembla que l'adagi és una gran veritat.

Quantes festes durant l'estiu, quant de sarau, trui i alegria. L'estiu sembla una explosió de vitalitat.

I ara que fa poc que hem fet les acaballes de l'estiu, on la terra ha alenat foc, i cada pedra ha estat un caliu i els sòtils a caramull, amb aquesta anyada d'ametles, i de qualche forn arriba l'olor de figues forneres, hem estrenat la tardor, o la primavera de l'hivern, com diu la nostra gent del camp i a Calonge rodarem la clau d'aquesta llarga temporada de festes amb l'amollada dels darrers coets.

Són les Festes de Calonge. Necessitam fer festa. Tots els pobles, que treballen, s'esforcen i creixen, senten la necessitat de donar sortida a l'alegria i a l'amistat.

Si la salut de l'esperit del poble és bona, aquesta necessitat té un canal normal en les expressions festoses i populars. Les arrels nostres són sanes i han produït fruits abundosos de tradicions, gloses, llegendes, cançons..., que demostren l'ànima jove i forta de la nostra raça. La festa de Sant Antoni, el cant de les "Sales" per Pasqua, les festes dels darrers dies, la representació de comèdies són una clara expressió, de la cultura d'un poble, el seu ésser íntim, com molt bé ha dit el Papa Joan Pau II mai no podrà ser destruït ni engolit per cap uniformisme programat.

Sant Miquel, el nostre patró, és el primer convidat en aquests dies de festa. A la primera església que fou bastida l'any 1801 ja hi havia un sol altar, dedicat a l'Arcàngel Sant Miquel, per ésser aquest, el nom dels quatre caps de família, que contribuïren a l'edificació del petit temple.

Miquel és un nom hebreu, vol dir "qui com Déu". L'Arcàngel Miquel apareix diferents vegades a la Sagrada Escripura. Es presentat com el protector del poble escollit de Déu, que lluita contra els dimonis. Se sol identificar Sant Miquel amb l'Arcàngel anònim de que parla Sant Pau a la primera carta als feels de Tessalònica; "el crit d'aquell arcàngel precedirà al moment de la Ressurrecció final". A l'antífona de l'Ofertori de les misses de difunts es deia "Que Sant Miquel sens l'endugui a la llum santa".

De bon principi fou venerat en el culte cristià i al segle IV era definitivament establert el seu culte. Incomptables són les esglésies i oratoris que li dedicaren. Es molt natural que molts de països invoquin com a patró l'àngel lluitador, que la iconografia representa ordinàriament vestit de guerrer.

Com fa tants d'anys continuarem fent festa, invocant Sant Miquel, el nostre patró i enguany ho farem amb renovat entusiasme amb les melodies festoses dels goigs, que estrenarem:

"A Calonge feis estatge,
fort Arcàngel de Senyor;
dau-nos fe, dau-nos coratge,
Sant Miquel, nostre patró".

Baltasar Amengual i Marc Vallbona.

MOVIMENT DEMOGRAFIC (mes d'agost del 1985)

NAIXEMENTS:

Clara Romero Martíñez (C/B V. i Tomàs, s/n) Santanyí.
Manuel Gallego Martíñez (C/ Las Gaviotas - Cala D'Or)
Juan Sbert Ferrando (C/ Mar, 30 - Santanyí)
Gabriel Mesquida Barceló (C/ Es Blanquer, 19 - Al. Blanca)
Felipe Badiola Escudero (C/ Portinaix, 71 - Cala D'Or).

MATRIMONIS:

Mariano Albareda Junyent - Catalina Barceló Caldentey
(C/ Sebastià Vila, 19)
Angel Ortiz Pedraza - Maria Antònia Amengual Mas.
(C/ Mar, 44)

DEFUNCIONS:

Miquel Vidal Vidal (79 anys, c/ Calvo Sotelo, 42 - Santanyí)
De Sa Botiga.
Antoni Bonet Covas (79 anys, C/ Felanitx, 6 - Santanyí)
de S'Escaleta.
Francisca Adrover Adrover (82 anys), C/ Rdo. A. Vadell s/n
Calonge)
Damià Vidal Tous (83 anys, C/ Portell, 14 - Santanyí)
de Ca'n Beu.
Andreu Radó Tomàs (60 anys, C/ Parras, 8 - Santanyí).
Es Patró Rado.

COMUNICAT

Per al coneixement de
tothom volem comunicar
que a la darrera vinguda de
la unitat mòvil de la Ger-

mandad de donants de
sang a Santanyí, es recollir-
ren 42 bosses i s'apuntà
un donant nou. Gràcies per
a la col·laboració de tots.

ESCRIT A "SAL I XEIXA"

En esta tibia estación
del año, tras un trabajo que
hemos desempeñado desde
la creación de la ASOCIA-
CION con amor a Cala Fi-
guera, respeto a todo el
entorno social y con un
mínimo respaldo económi-
co, salimos hoy a la luz
de la opinión pública gra-
cias a esta página ofrecida
con generosidad por esta re-
vista, por lo tanto, lo
primero de todo, GRACIAS
a la dirección de la misma
por esta oportunidad que
nos da, para dar a conocer
que es la ASOCIACION DE
VECINOS DE CALA FI-
GUERA, cual es su traba-
jo y que fines persigue.

Resulta innecesario
insistir sobre las pequeñas
diferencias que puedan exis-
tir entre los habitantes de
esta comunidad y nuestro
trabajo, pero donde real-
mente merece la pena estar
todos unidos es por una
necesidad del bien común,
para unirnos através de
la ASOCIACION en un
esfuerzo y en un enten-
dimiento de acercamiento
asociativo.
Esta ASOCIACION

tiende la mano a vecinos y
simpatizantes de Cala
Figuera para hacerles par-
ticipes de nuestras in-
quietudes y necesidades co-
munes en un deseo de com-
prensión. Queremos dialo-
gar de nuestros problemas
y lo único que pretende-
mos es que se nos escuche
y ser oídos, porque sólo
pretendemos defender
nuestro "MEDIO AMBIEN-
TE", con todo lo que esta
palabra comporta. Este es
nuestro sentir.

Desde estas páginas
iremos informando de nues-
tro hacer, procurando dar
soluciones a los problemas,
no de una manera drástica,
sin forzar, pero sí día
a día y poco a poco,
con la ayuda de todos,
Administración, vecino y
amigos de este poco mal-
tratado trozo de tierra que
es Cala Figuera y que sin
embargo todos queremos.

Acoged nuestro sa-
ludo cordial que a través
de estas líneas os manda-
mos y recibid el deseo de
servir.

ASOCIACION DE
VECINOS DE
CALA FIGUERA -
SANTANYI

METEOROLOGIA DEL MES D'AGOST del 1985.

Dades obtingudes per Gregori Suau, en es Molí Petit.

Dies	Temp. mín.	Temp. màx.	Litres ploguts
1	21	32	—
2	20	23,5	—
3	20	31,5	—
4	21,5	30,5	—
5	21	30	—
6	21	31,5	—
7	19	29	—
8	19	32	—
9	19	33	—
10	19	31	—
11	21	32,5	—
12	22	32	—
13	21	32	—
14	22	32	—
15	21	34,5	—
16	18	26	—
17	19	31,5	—
18	17	32,5	—
19	17	33,5	—
20	20	31	—
21	21	34	—
21	21	34	—
22	18	34,5	—
23	19,5	32,5	—
24	18	31	—
25	21	31	—
26	14	31,5	—
27	14	30	—
28	14	30,5	—
29	15	31	—
30	15	31	—
31	17	32	—

ASOCIACION AMAS DE CASA NUREDDUNA

El día 9 de octubre
día del "Ama de Casa"
reemprende sus actividades
esta Asociación tras el
descanso de los meses de
verano. Este año como el
anterior el día del "Ama
de Casa" se celebrará una
misa en Consolación a las
cinco de la tarde seguida
de un sencillo refrigerio de
compañerismo entre las
asociadas.

En dicho día y duran-
te el transcurso del acto de
apertura del curso 85-86
se comunicará los proyec-
tos, actividades y obje-
tivos propuestos para este
año.

También queremos in-

formaros que la Asamblea
Ordinaria a celebrar fija-
da para el día 14 a las seis
de la tarde con el si-
guiente Orden del Día, Lec-
tura y Aprobación del Acta
Anterior, informe de la
Presidencia y de la Te-
sorería, renovación de car-
gos, ruegos y preguntas. Ro-
gamos puntual asistencia o
en su defecto delegación re-
presentativa debidamente
acreditada.

NOTA: El lunes día 30
de septiembre rogamos a las
asociadas pasen a la hora
de costumbre por el local
social para más información.

La junta directiva

DE LA COSA POÈTICA

a càrrec de Bel Vidal.

Divendres, 23 d'agost, al Parc de la Mar, Mallorca va dedicar un homenatge a Salvador Espriu. El poeta de la mort i també el poeta cívic, que cap als anys seixanta demanava la reconciliació, dient a Sepharad "fes que siguin segurs els ponts del diàleg / i mira de comprendre i estimar/ les raons i les parles diverses dels teus fills" era cantat per Raimon.

Quan sentíem la veu potent del cantant de Xàtiva que solcava aquella nit d'agost, amb "ara digueu, ens mantindrem per sempre més fidels al servei d'aquest poble", sentíem també la

veu amiga d'En Joan Coves, quan pels anys setanta, als cursets de català organitzava a l'estiu a Santanyí amb els amics tan estimats, ens recitava aquest poema... Es evident que Espriu mitjançant la paraula havia sabut expressar el sentir d'un poble.

Des d'aquest racó de "De la cosa poètica" ens volem unir a l'homenatge al poeta de Sinera.

Cançó del vespre

S'enduien veus d'infants
el sol que jo mirava.
Tota la llum d'estiu

se'm feia enyor de somni.

El rellotge, al blanc mur,
diu com se'n va la tarda.
S'escalma un vent suau
pels camins del capvespre.

Potser demà vindran
encara lentes hores
de claror per als ulls
d'aquest esguard tan àvid.

Però ara és la nit.
I he quedat solitari
a la casa dels morts
que només jo recordo.

Diversos són els homes i
diverses les parles,
i han convingut molts noms

a un sol amor.

La vella i fràgil plata esdevé
tarda
parada en la claror damunt
els camps.
La terra, amb paranyes de
mil fines orelles,
ha captivat els ocells de les
cançons de l'aire.

Sí, comprèn-la i fes-la teva,
també,
des de les oliveres,
l'alta i senzilla veritat de la
presa veu del vent:
"Diverses són les parles i
diversos e' homes,
i convindran molts i ns a
un sol amor".

L'ART EN LA MATERIA

La imatge reproduïda sintetitza la doble angoixa dels nostres avantpassats: la cisterna il·lustra la lluita per a sobreviure en un dels cantons més secs de l'illa. La torreta de les cases de Sa Punta és un clar exponent de la por al perill constant de la pirateria, por que tornava pànic a mesura que el lloc de treball s'acostava a la mar. Aquesta possessió de Portopetro conserva encara un altre edifici de les mateixes característiques a l'altre cornaló de les cases. L'interior d'ambdues construccions està ocupat per una escala de caragol que possibilita l'accés a les espitlles.

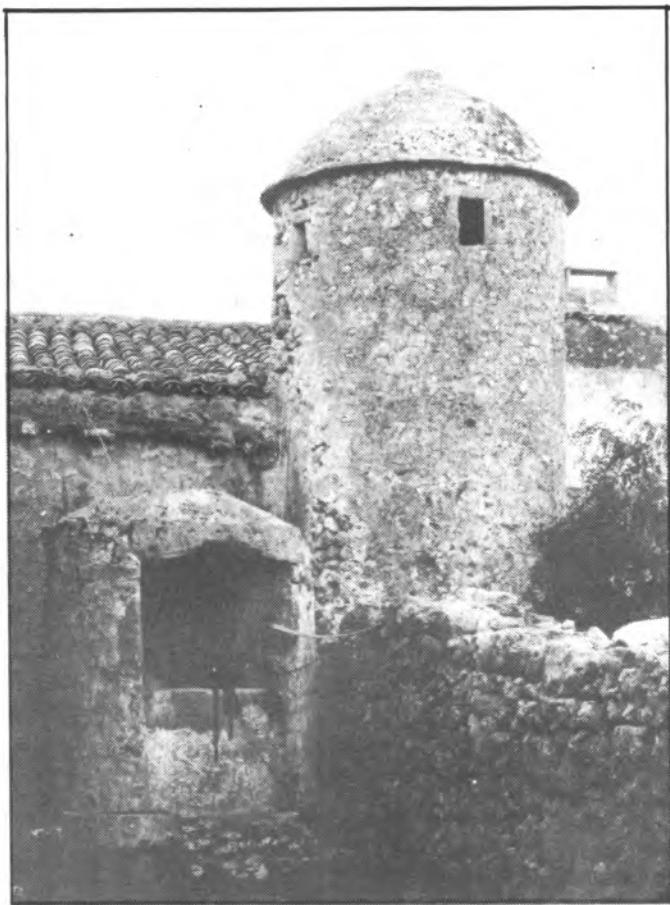
Sa Punta era una gran finca que el 1527 pertanyia

a un ric propietari anomenat "l'hereu Danús" (Joan Danús), senyor també de Sa Talaïola, Son Malferit (possiblement ara Son Cosme Ponç), i Binilassar (ara Son Danús).

Hom diria que en aquest racó el temps s'hi ha detingut. Les velles pedres, gastades i embellides pels segles, per la càrrega d'història, irradien quietud i pau. No resulta fàcil d'imaginar que, per les estretes obertures superiors, algun talaier anònim i despert hagi escampat als quatre vents del món el crit que ericava d'espant al més decidit i abrinat segador, el temut crit de **moros a la costa!**

Text: M. de Viladesters

Foto: C. Aguiló.

GOB SANTANYÍ

Presentar el Grup Baler d'Ornitologia, amb quatre paraules, és un poc difícil, però intentarem fer-ho en aquesta pàgina de SAL I XEIXA.

El GOB es va fundar el desembre de 1973 amb 16 socis, aquesta gent es va arreplegar per estudiar les aus de les Balears, dins el seu propi medi natural, tasca que ha donat els seus fruits a les diferents publicacions que se n'han fetes. Aquesta comissió d'ornitologia inicial, s'ha vista ampliada per diferents necessitats i per la inscripció de més socis, arribant al cap de 12 anys a la xifra de quasi 2000 socis.

La Junta Directiva del GOB Mallorca la componen 10 persones: Xavier Pastor Gracia (president), 34 anys, biòleg, investigador del Centre Oceanogràfic. Sofia Alomar Cañellas, 21 anys,

administrativa. Xisco Avellà Salvà, 27 anys, biòleg, catedràtic de Ciències Naturals a l'Institut d'Artà. Nicolau Barceló Monserrat, 21 anys, estudiant de Filologia. Miquel Catany Escandell, 30 anys, biòleg, professor d'Institut. Jesús Jurado Gallardo, 41 anys, administratiu. Xavier Muntaner Roca, 19 anys, estudiant de Biològiques. Pep Oliver Vaquer, 30 anys, empleat de banca. Biel Pomar Vert, 26 anys, preparador del Centre Oceanogràfic. Margalida Rosselló Pons, 25 anys, pedagoga, treballa a l'Institut de Serveis Socials del Ministeri de Treball.

El GOB actual, a més a més de seguir amb l'estudi ornitològic, s'ha vist en la necessitat de fer feina a altres nivells, com són la protecció a la natura i a favor de la pau.

La protecció a la natura, no només està centrada a manifestar-se en contra de més destruccions a nivell urbanístic, sinó que també està en contra de tota contaminació de la natura que es fa amb abocadors químics o d'aigües brutes. En lo referent a la pau, el GOB està en contacte amb la Fundació per a la Pau, amb el Greenpeace (del qual n'és president de la delegació espanyola en Xavier Pastor) i amb altres institucions que de qualche manera estan en contra d'aquesta carrera d'armament i d'aquesta ona de violència que vivim, per això totes les actuacions del GOB són de caire pacifista i no violentes.

La delegació del GOB que hem fet a Santanyí, pretén seguir aquesta línia de treball a nivell del terme.

Som un grup de persones amb ganes de fer feina i obertes a qualsevol suggerència, ajuda, crítica, etc. Ens reunírem el 1er. d'agost unes 35 persones a la Casa de Cultura, d'aquí sortí un grup gestor format per 7 membres, Antoni Mestres com a president, Sebastià Vidal i Margalida Carretero com a secretaris, Cosme Mestre com a tresorer, Joan Antoni Sunyer, Tomeu Salom i Pep Font com a vocals.

S'han fet els següents grups de treball:

- Ornitologia
- Activitats culturals i actes socials
- Documentació i recerca sobre Ordenació Urbanística
- Secció d'excursionisme
- Propaganda i relació amb mitjans de comunicació
- Recursos i materials

El GOB Santanyí es va presentar el dia 23 d'agost al Saló d'actes de la Casa de Cultura, amb una conferència a càrrec del Dr. Klaus Köning sobre

la problemàtica del "musol petit" i sobre les pluges àcides a la Selva Negra.

Hi ha programat el següent calendari d'activitats: Excursionisme

25 de setembre sortida cap a S'Almoina i Cala Marmols.

6 d'octubre cap al Torrent de Pareis

2 i 3 de novembre, volta al Puig Roig

27, 28 i 29 de desembre acampada a Lluc (Tormir i Massanella).

Dia 14 de setembre, assemblea general de socis de caràcter extraordinari.

Dia 20 de setembre a les 20,30 hi ha la projecció d'un video i col·loqui a càrrec de la Fundació per a la Pau, a la Casa de Cultura.

També hi ha programat pels dies 23, 24, 25, 26 de novembre, una exposició fotogràfica dels "10 anys d'història del GOB", a s'Alqueria Blanca, i els dies 28, 29, 30, 1 a Santanyí.

A part d'aquestes activitats, anomenades, tenim un especial interès per als infants i les escoles. Tenim a la disposició de les escoles, una quantitat considerable de material de filmines, audio-visuais, conferències, etc, perquè els infants puguin aprendre a conèixer i estimar els nostres ocells i plantes, puguin saber com viven, amb una paraula perquè puguin conèixer la naturalesa que ens envolta.

Pels interessats en fer-se socis, poden demanar el full d'inscripció i més informació a qualsevol dels membres del grup gestor. La quota mínima anual és de 2000 pts. per als majors i de 1000 ~~pe als menors de~~ 18 anys. I ja res més, només dir-vos que per qualsevol dubte o problema ja sabeu on dirigir-vos. Moltes Gràcies.

GOB Santanyí

Petit Arxiu

1939.-setembre. El rei Martí, atesa la lleialtat i suficiència de Bartomeu Bramona, el nomenà Batle de Santanyí, ofici que començà a regir a partir de la festa de Pentecostes de l'any 1400, amb els emoluments acostumats. (ACA-Cancilleria. Reg. 2264).

1462.-Romeu Albert, Pere Jofre, notari i Aina, esposa de Jaume Campfyllós varen vendre a Rafel Bonet i a Vicens Albert unes terres anomenades Jusana i el Rafal d'es Porcs. (ARM).

1595.-A Santanyí hi havia: 1660 persones, (370 homes d'armes), 7.080 ovelles, 3.060 cabres, 550 porcs, cavalls i mules 90, 42 egos i 340 bous i vaques (Binimelis).

1640.-maig. Els jurats de Santanyí fundaren un benefici a l'al-

tar major de l'església parroquial, sota la invocació de Sant Andreu (APS).

1793.-setembre. El marquès de Castellodorsius comunicà al batle de Santanyí l'acabament de la construcció del fortí de Cala Llonga (ARM).

1868.-octubre. L'ajuntament presidit per D. Jaume Escales (Parra), es constituí en el domicili del cap polític D. Bernat Escales, a causa dels desperfectes que sofrí la Casa Consistorial en la revolta del passat setembre (AMS).

1970.-febrer. Morí a Santanyí D. Arnau Nigorra, que fou batle d'aquesta vila del 1930 al 1931, i del 1933 al 1936; i metge titular del 1942 al 1967 (Arx. A. Ponsç).

Cincclaus

NOVA POESIA

En morir-me, jo voldria,
Me ficassin davall terra,
Que ma sang morta servís
De saba viva a qualche arbre.
Dansaria amb el vent,
Ploraria amb l'aiguada,
Podrida fruita em diria:

"Som aquí, germà de l'ànima".
I re-morir a l'hivern
A cop de llamp o destrat
O carretera nova salvatge,
Consumint-me en cendra i fum,
Vora humans a la foganya.
Jaume Serra

LA INQUISICIO I SANTANYI (II)

Aquesta dona sembla no va complir el desterro que li fou imposat i es refugià a la terra de Portopetro, i dos anys després, el 1631, fou presa altra volta per la Inquisició i li fou fet un procés criminal. Intentaré fer un resum d'aquest procés:

El doctor Jaume Antoni Cerdà, rector de la vila de Santanyí, va comparèixer davant el Sant Ofici per denunciar, en descàrrec de sa consciència, que feia algun temps que Guillem Escales li manifestà que una tal Aloi, condemnada per aquest Sant Ofici, era a la torre i fortalesa de Portopetro i aquest Escales i també Salvador Vicens àlies Boira, un dels torrers, es comunicaven amb la dita Aloi "que estava en un aposento de la dicha torre cerrada con llabe y que él entraba y salía quando quería y trataba con ella".

També digué el rector que fa devers tres o quatre anys que parlant amb Lluç Oliver, escrivà reial de la vila, sobre interessos i cobrançes, aquest digué "que no podía ver a los rectores".

Més digué el rector que anant en companyia de Cosme Rosselló, fill d'Antoni, sastre, a treure uns bous que tenia en casa de Bartomeu Clar, mut, li manifestà que el dit Oliver era un mal home i que deia "que era bestiesa el yr a servir al rector a la misa".

Altres persones confirmaren al rector que dit Oliver parlava malament d'ell i de les coses de l'església.

Els pares inquisidors manaren a Martí Mayol, porter de la part forana, anàs a la torre de Portopetro per prendre la persona de Joana Aloi, desterrada per aquest Sant Ofici, i si era necessari que demnàs ajuda als oficials tant civils com eclesiàstics.

A continuació hi ha la declaració de dit porter Ma-

yol i conta com anà a prendre la dita Aloi: diu que primer arribà a Felanitx on demanà l'ajuda de Bartomeu Artigues, familiar del Sant Ofici, i escrivà de la vila. Els dos arribaren a Santanyí al dia següent, és a dir, a la possessió de Vidal Ferrer, alguatzir del Sant Ofici i batle de Santanyí. Tots arribaren a la vila i aquí demanaren al rector, el doctor Jaume Antoni Cerdà, que el seguís i s'encaminaren a la torre de Portopetro. Arribats allà manaren a l'alcaid que obrís les portes. L'alcaid digué que no sabia res quan li demanaren per la dita Aloi, i aquí fou requerit perquè entregàs les claus "de los aposentos", un dels quals era el d'Onofre Abrines, marit de la dita Aloi. Entraren per la força en aquest i no trobaren res, però després mirant "el techo del dicho aposento vio que avía una tabla sobrepueta y movedisa y un agujero grande en el dicho techo y en el dicho aposento una escalera, y el dicho declarante subió a ver que agujero era aquel que avía ensima del dicho aposento y luego como subió y descubrió el aposento de arriba vio en el a la di-

cha Joana Aloya" i la feren devallar i la tregueren a fora "y la pusieron en un jumento y la llevaron a casa del dicho Vidal Farrer tiente de alguzil de este Santo Oficio", al dia següent arribaren a Lluçmajor i el sendamà a Ciutat on fou posada la dita Aloi en les presons del Sant Ofici. Segueix contant com quan prengueren la dita dona aquesta es va posar a plorar i exclamà que allò ja era un bon desterro, que feia més de nou mesos que no sortia de la torre. Segueix contant com dins la torre aquesta dona no tenia més que unes alfabetes, un poc de formatge, aiguardent i dues arquetes "y otras cosas de comer".

Un altre declarant diu que el batle de Santanyí era Salvador Vidal, i repeteix, poc més o manco, les mateixes coses declarades del sobredit Mayol.

A continuació fou citada a declarar l'acusada. Digué esser de 30 anys d'edat, i que no sap les causes del per què ha estat presa. Li dan contar tot quant ha fet des de que fou penitenciada pel Sant Ofici. Diu que de tot d'una anà a la casa del seu pare Onofre Aloi on

hi va estar fins el dilluns de Quasimodo del passat any 1630, dia en què el seu marit Onofre Abrines la portà a una possessió del terme de Santanyí anomenada Les Salines, que és de Pere Bonet àlies Bonico, lloc on va estar fins el passat mes d'agost, que la portaren a la fortalesa de Portopetro on ha estat fins ara que ha estat presa per la Inquisició.

Li demanen amb qui comunicava i qui li donava de menjar. Contesta que entrava a la torre Caterina Bonet i Miquela Bonet, sogra i nora de la casa, i possessió i Magdalena criada i parenta de les sobredites, i altres persones. Aquestes persones no comentaven les raons del per què ella estava tancada dins la torre, per esser cosa sabuda i notòria a tothom.

També han comunicat amb ella el guarda de la torre anomenat Guillem Escales, i un altre guarda anomenat En Boira, de malnom. Tots aquests sabien que aquesta dona estava tancada dins la torre "y también porque por la cerradura de la puerta podían ver a ésta quando pasava a acostarse".

(Continuarà).

ES DIRECTOR

EN L'ANY EUROPEU DE LA MÚSICA

"Dedicat a l'escultor Miquel Morell, nét del músic manacorí-santanyíner d'aquest mateix nom".

Malgrat sia un atreviment gairebé imperdonable la formulació d'algunes per part de qui no està degudament capacitat per a criticar, gos dir que, segurament, aquell bon músic manacorí-santanyíner d'adopció— que fou Miquel Morell Puigrós s'hauria sentit ben satisfet de que l'"Orquestra de Cambra Ciutat de Manacor" començàs a Santanyí la sèrie de concerts que, per iniciativa del "Consell Insular de Mallorca", va fent per diversos indrets de la nostra Illa amb motiu de l'"Any Europeu de la Música", enorgullint-se de que fos en el seu poble d'adopció, on una orquestra, bona, del seu poble de naixement fes l'estrena d'un "Adagi" inspiradíssim del compositor Borràs

de Riquier —que va assistir a l'acte—; de la mestria dels components del conjunt; de l'encertada direcció del mestre Gabriel Estarellas; de les actuacions del violoncel·lista Harry Bentley i la pianista Concepció Vadell —una manacorina excepcional— que actuaren de solistes. Com també de l'encisadora esperança dels "Joves Violinistes de l'Escola Municipal de Música" que Bernat Pomar va convertint en una bella realitat.

El mestre Miquel Morell, nascut a Manacor l'any 1863 i mort a Santanyí el 1924, va estudiar, entre altres, amb el mestre Ribot, tocant en la seva banda manacorina, de la que en va sortir l'any 1902 per a formar-ne una de pròpia —la "Banda Morell"— que va durar fins 1906, any que el músic va anar a viure a Felanitx per a exercir, també, de director, sient allà on es casà amb Margalida Uguet, una felanitxera amb la galania característica de les dones d'aquell poble, amb

qui es mudaren a Santanyí on visqueren la resta de la seva vida i es multiplicaren ferm, puix tingueren nou infants, set nins i dues nines.

A Santanyí, Miquel Morell, que a Manacor era conegut per "En Perxa" va rebre un malnom nou relacionat, naturalment, amb la seva condició de músic, que va pesar molt més que els altres seus quefers com eren ara els d'escriure en el Jutjat i a l'Ajuntament o el de fer la cobrança del llum així que allà va esser "Es Director", "bonnom" amb el que és recordat encara ara.

Mestre Miquel, "Es Director", va esser molts anys l'organista de l'església, gudiant ell mateix i fent gaudir als demés de les excel·lències que brindava —i brinda encara ara— l'orque d'En Jordi Bosch posat en bones mans. Qui no passava tant de gust, segons conta en un interessant llibret, era el seu fill Andreu, que moltes vegades havia de

manxar manualment el famós orgue de la parròquia de Santanyí, mentre son pare tocava.

Aquell bon músic, de qui no he pogut saber si va deixar, i es guarda, alguna composició però si que havia estudiat harmonia i contrapunt, per correspondència, amb nota d'Excel·lent —mirau per on ens enterem que ja fa molts anys funcionava aquest sistema d'ensenyament— va eixamplar el coneixement de la música, i per tant la seva estima, en aquest raconet d'Europa tan encisador que és Santanyí, formant escola tant a través de la "Banda Santanyinense", que va dirigir durant molts anys com de les seves ensenyances de solfeig, piano i clarinet que impartia impulsat per la seva afecció a la música i per la necessitat de mantenir aquella fere-malla santanyinera-manacorina - felanitxera que havien format amb la seva dona.

Bonet de Ses Pipes.

I MIRALLS I LLUNES...

Des d'aquí, tot és suau...

Recomencen les darres hores d'aquest dia de tardor, com a trist. Minuts silenciosos, s'escalonen per entre el passadís de la nostàlgia, tan nodridora, com aquesta llum que es fa minvana, poc a poc... El sol es comença a amagar aviat, com si tengués por al silenci de la negror de la nit, que de nou, com tantes altres vegades esdevindrà per qualche indret, per qualche racó, per qualche trosset de Cala Llombards...

Sovint enyor aquest paisatge, el qual, avui, no sé perquè, m'enrevolta, després de tantes matinades i tantes pluges...

Recomencen els dies estiuencs, quan devers aquestes hores, jugava amb el meu germà a assustar les oronelles i les falsies, que s'envalien aviat, molt aviat, de les nostres rialles. Sols necessitava saber que algú després de molt de temps em recordaria...

I aquella barraca de

Ca'l Reiet, tan vella i sola, pedres grises i més pedres. Solia passar el temps, deixant lliure la meua imaginació, per a creure que vivia a altre temps, a altre lloc, a altre racó de la història...

Sempre m'embadalia amb el color del sol, els meus ulls, quan ell es començava a amagar, el veien com a vermellós, mesclat amb groc i el fluixet del cel; se n'anava a dormir agomolat per les branques dels ametlers que ja es despullaven vergonyosament... sense fer renou, perquè els grums de terra fosca no es despertassin del seu somniar.

Quan era més nina, aquelles hores eren per a mi, senzillament, pau. Vora la casa hi ha una pleta gran de terra, sempre la veia tota sola, ni hi havia un brot de romaní, ni cap pi, ni tan sols flors, no hi havia olors que mesclats em fessin somniar. Sols hi havia espigues de blat i record el seu color, era com el del sol, tal vega-

da perquè els seus esparrells s'escolaven per entre elles. No gosava agafar-ne cap, tenia por de que cremassin com ell, com la bolla taronjada...

Però des d'aquí on estava no podia veure la mar, aquella mar gran i blavíssima; i quan l'enyorava, solia baixar tota sola al Caló des Macs.

Aquella mar encisadora, amb la que sovint xerrava. Molt fluixet. Ella sempre em recordava la flaire d'aquella gavina, amiga i estimada.

El seu batec era suau, lentament s'allunyava cap a Es Pontàs per a després retornar aquell cant de llibertat que les ones xiulaven...

M'agradava seure damunt les roques, tancar els ulls i respirar profundament aquella olor de mar; somniar que podia volar com aquella gavina, que un dia alçà el vol, per a no retornar mai... i em va deixar sola i trista, amb el seu flaire de grisos i blancs, amb la mirada esmaperduda per entre retxes de por...

La mar em cantava la seva mort... i jo plorava llàgrimes de tristor, de por...

I ara que ja ha passat el temps, he tornat, altre cop, a xerrar amb aquesta mar, tan encisadora, d'una bellesa tendríssima, molt fluixet, i m'ha tornat recordar la flaire d'aquella gavina, amiga i estimada...

Sols per un moment m'ha semblat tornar-la veure, tan lliure, blanca i gris...

I l'he cridada, l'he cridada molt fort, però ella no em sentia... no...

Romania allà, estòica, aturada, suau, bellíssima, dins la mar i m'ha paregut la lluna minvana, blanca i grisa. Després d'haver-me regalat un somriure tendríssim, s'ha allunyat... poc a poc...

I com aquell dia, també ha nascut una rosa... blanca i grisa... dins la mar, sota la pluja púrpura... i miralls i llunes.

Xisca Moll i Nadal.

col.laboració

Fa més de 50 anys. . .

RECORDS DE SA TORRE NOVA

Que em perdonin els estimats intel·lectuals col·laboradors de "SAL I XEI-XA" la gosadia de voler-me dissimular entre ells; no farem ara, lectors amics, un escriptor ni historiador del que no és res més que un enginyer jubilat. Per això, només exposaré uns records entranyables de Santanyí, i encara concretats a Sa Torre Nova, perquè de records de Santanyí en tenc molts, i entranyables ho són tots.

Qui en vulgui saber l'història, la trobarà als articles i treballs del cosí Bernat Vidal i Tomàs (1). I qui vulgui conèixer i l'ambient viscut fins fa una cinquantena d'anys per aquelles tresques pels "coratjosos mariners, que es barallaven amb la por i les tempestes, desafiant la legalitat, encara que mai no l'honestat", tan ben definits per Antoni Vidal Ferrando al Pregó d'enguany, trobarà literatura abundant entre els vostres escriptors. (2)

A mi m'agradaria parlar-vos dels anys 20 als 30 d'aquest segle.

L'amo en Busques havia transformat el seu "Ford modelo T", avançant-se, 50 anys en la tecnologia, en el que ara en diríem un "microbús", i això permeté a la meua família substituir el carretó i la somereta que fins aleshores ens havia duit, les tardes d'agost, a "rentar-mos" a Cala Llombards o a Cala Santanyí, des de Cal Reiet. En una d'aquestes "excursions" el meu pare adquirí la barraca veïna a Sa Torre Nova al senyor Servera, "ex-Alabardero del Rey", que l'havia construïda com a "retiro" de la seva solitària vellesa. El meu pare no era l'hereu de Cal Reiet, i tingué aquesta previsió amb l'objectiu, totalment aconseguit anys després, de què la seva descendència pogués continuar venint a estimar Santanyí d'aprop.

El fet que el meu pare esdevingués veïnat de Sa Torre Nova, donà

«Sa Torre Nova» de F. BERNAREGGI.

la idea, poc després, al Batlle D. Llorenç Bonet Clar d'acudir a Barcelona a demanar-li que assistís a la subhasta (que d'altra manera es temia quedàs deserta) de "sa comuna" de Ses Rotes, uns 45.000 metres quadrats de terreny desert que incloïa Sa Torre. Aquesta necessitat perentòria de l'Ajuntament (3) fou atesa amb cert sacrifici i bona voluntat per en Fèlix de Cal Reiet, mitjançant poders donats al tio Pep ("Metge"), que assistí i s'ajudicà la subhasta ajudat pel tio Mateu, més agosarat que el seu germà a l'hora de "pujar" fins a 4.500 ptes...

La tasca següent fou la plantació de pins (millor dit, la sembra de pinyons) en aquelles roques ermes: el tio Pep en sembrava un centenar cada any, i n'aferraven 15 ó 20, segons informaven puntualment en les seves apístoles D. Guillem Vidal primer, i el seu fill Bernat després, començant-se a endevinar en elles la solera d'escriptors que anava adquirint...

Enguany, els fills d'en

Fèlix de Cal Reiet hem tingut el goig de retornar a Santanyí, junt amb la Torre Nova, quasi la meitat dels terrenys de "Sa Comuna", convertits en els pinars que les roques i els llevants han permès, i que tantmateix justifiquen el seu nom de "zona verda".

Pareix que l'Ajuntament es proposa la reconstrucció de Sa Torre Nova. Tant de bo que es pugui fer, si és possible consolidant aquelles esbeltes arcades que fa 50 anys quedaven a la vista, i inspiraren a Bernareggi una de les seves famoses pintures (4), i no prenent reconstruir totalment la torre, que només tindria l'aspecte d'un gran cilindre de pedra (5).

M'agradaria que, quant utilitzant el carrer projectat a les Normes Subsidiàries recentment aprovades, que és a punt de començar-se, anireu a contemplar Sa Torre Nova, i des d'allí es Pontàs, Cala Santanyí o Cala Llombards, recordéssiu els treballs pinyoners del tio Pep, com a exemple d'una tossuderia

reeixida.

Mateu Escalas i Fàbrega,
De Cal Reiet.

NOTES:

(1).- B. Llaneres (B.V. i T.) "Sa Torre Nova. A l'Excm. Sr. Fèlix Escalas i Chamení". Nos. 151-152 del "SANTANYÍ". 12 i 26.10.63.

B. Vidal i Tomàs. "Moros en la Costa de Santanyí". Separata de "SEMANA SANTA EN MALLORCA" 1964.

En aquestes publicacions, hi consta que la Torre fou ordenada construir l'any 1663 (la Torre d'En Beu de Cala Figuera és del 1569); i essent així que el darrer atac dels moros que es coneix és de 1662, pareix poder-se'n deduir que aquesta Torre no serví mai per a res. El darrer torrer, probablement fou Antoni Burguera Grimalt, mort el 1880.

(2) Miquel Pons i Bonet. "Cèdules Personals". Felanitx 1968 ("L'Endogalat").

(3).- Les despeses de 1928 de l'Ajuntament de Santanyí ja importaren unes 65.000 ptes. D. Baldomero ja cobrava 87,33 ptes. al mes per dirigir la Banda Municipal, es portaven gastades 10.000 ptes. en la construcció de l'Escola Pública... i "la Comisión aprobó un pliego de condiciones económicas para la venta mediante subasta pública de los montes de su propiedad". (Acta de l'Ajuntament de 20.9.28).

(4). F. Bernareggi, el gran pintor del Pontàs i de les nostres cales, visqué uns anys a la caseta que li cedí el meu pare, amb l'única condició de retirar-se'n el mes d'agost.

(5) Parlant de pedres, i sense sortir-nos de la "cantera" santanyinera, seria bo que per la reconstrucció es consultàs a en Cosme Aguiló, que està molt documentat sobre Sa Torre Nova i els seus detalls de construcció.

INFORMACIO LOCAL

El Ministeri d'Educació i Ciència, ha creat a la nostra Escola Pública una Aula d'Educació Especial que serà dirigida per la professora Conxa Cloquell i Manresa, especialista en aquest tipus de pedagogia. Això suposa una gran millora per a la nostra Escola i per al poble en general ja que podran beneficiar-se d'aquest servei tots els alumnes que ho necessitin. Aquesta aula serà dotada pel Ministeri de tota casta de material especialitzat.

El passat dia 5 poguérem escoltar als cantautors santanyiners Joan Antoni i Maria Antònia per l'emissora Radio Popular. Ens oferiren tres cançons del seu repertori, de cada vegada més ajustat i de més qualitat. Començaren també les seves activitats musicals i demés quefers.

De la mateixa manera, el dia 11 aparegueren al programa televisiu, Estiu 85. Interpretaren "Cançó d'amor per a una terça", amb lletra i música de Joan

Antoni, "Cançó dels pins", lletra de J. Alcover i música de Joan Antoni.

Ambdues actuacions foren prou lluides, i molta de gent santanyinera seguí amb atenció i orgull aquestes emissions. Enhorabona.

COMENÇ DEL CURS ESCOLAR

El dia 16 de setembre ha començat el curs escolar en totes les escoles del terme.

Això sempre és un fet important dins l'entorn familiar. Llibres nous, llapis amb punta fina, gomes de borrar amb caires ben definits, bolígrafs, retoladors, que segurament no arribaran a veure la fi del curs.

El començar l'escola sempre suposa una renova-

ció de bons propòsits que s'aniran esvaint al llarg de l'any.

El protagonista és sempre l'alumne, el nin o la nina.

Al seu entorn giren professors i pares. L'escola ha d'ésser el lloc on es junten les dues accions educatives: la de la pròpia escola i la de la família.

Ja hem dit en altres ocasions que família i escola no poden de cap manera estar deslligades.

Pares i educadors han de cercar els mitjans i els mètodes més d'acord per a promoure el complet desenvolupament de la personalitat del fill i de l'alumne, del qual en són responsables.

La recerca als problemes, no consisteix en "exigir-se" mútuament solucions.

Paras i educadors han d'estar convençuts de la missió que tenen en comú i aquest convenciment ha d'ésser una nova motivació per despertar actituds positives que es transformaran en un diàleg i col·laboració mútua.

Per tot això és necessari un coneixement profund entre família i escola.

La participació dels pares, a més de fer-se a través de les Associacions participant en el Consell de Direcció, Junta Econòmica, etc. s'ha de fer a altres nivells més personals i particulars prenent part activa en totes les manifestacions promogudes per l'escola.

Sols així l'escola serà una continuació de la vida familiar i podran evitar-se traumes que sempre repercuteixen negativament damunt el nin.

M. Barceló

La novetat d'aquest mes a Santanyí ha estat la vinguda i actuació del "CIRCO RUSO".

La instal·lació es feu al camp de futbol d'entrena-

MATADERO DE AVES

M. CABRER

C/. Estación, 44 -

ES LLOMBARDS

ment. Tot un desplaçament de vehicles pesats per a transportar una quantitat immensa d'ormeig, animals i altres arrels.

Els qui de veritat gaudiren de l'espectacle foren els infants, donç no es presenta cada dia un entreteniment d'aquests.

L'actuació dels artistes fou correcta; no aparegué N'Angel Cristo, com estava anunciat, i això desencantà un poc la gent. La seva esposa Bàrbara Rey tam-

poc participà en la funció.

El dia abans aquest circ havia actuat a Cala D'Or.

Malgrat la mediocritat general de l'espectacle el públic assistí, principalment a la primera sessió, però, repetim, es trobaren a faltar algunes de les actuacions anunciades.

Cal recordar que a Santanyí actuà el "CIRCO ESPAÑA", a l'any 1962, i el "CIRCO ATLAS" devers l'any 1976.

La gran actriu francesa Jeanne Moreau, ha passat uns dies a Cala d'Or.

S'Alqueria Blanca

LA TIA ANTONIA-AINA DE SON ROSSINYOL JA TE 102 ANYS

per Miquel Pons

A les darreries del mes d'agost, quan ja s'han apagat els darrers coets de les festes de Sant Roc i enguany com l'any passat i l'altre, ressonen les mamballetes per premiar el bon fer de l'autora i els comedians locals, a Son Rossinyol, o si voleu Ca'n Maranxa, la tia Antònia-Aina passa anys com passa les llàgrimes del rosari.

Fa 102 anys que el 30 d'agost, neixia una nina. Aquesta nina que conegué l'encant d'un amor adolescent, encara recordat, que gaudí de les delícies de ser jove i ben plantada, que arribà a esposa d'un pastor de bona casa i, ensems, madona de Son Rossinyol, ara és una velleta amatent, de conversa agradable, d'intel·ligència clara, de color sana, un poc més primeta que antany, amb una memòria feliç, que contempla el pas dels dies darrera els vidres, que donen al seu pati gran, on es beneïen l'olivera i les palmes del Diumenge del Ram, on creixen els geranis, on ara, s'assolellen les ametles, on hi jugàvem de nins abans d'entrar a l'escola. Al costat hi havia una antiga torre, on se sentien renous i a instàncies dels estadans, que la tenien llogada, hi acudí el senyor ecònom amb el salpaster i molta d'aigua beneïda.

La tia de Son Rossinyol comparteix la vida amb espais de quinze dies en pròpia casa i altres quinze a Ca'n Vetla, a S'Horta, on, em deia, es un altra ca seva, on acudeixen veïnats i amics i fins i tot el Rector li porta el Bon Jesús. Em fa molt de cas, repeteix.

La tia em contava la seva vida el matí de Sant

Roc, quan sonaven les xeremies de festa i ella rememorava tantes vegades com havia ballat la dansada d'es batle, tantes vegades com havia ballat ses primeres, amb la madona Bàrbara de Sa Punta, amb uns esclafits, que retornaven dins la plaça. Quants de Sants Rocs, quants de festes, quants de goigs i alegries i penes viscuts amb l'ànima i amb

el cos totals. I és que 102 anys són tanmateix molts d'anys, són molta de petita història, aquesta petita història que recorda la tia de Son Rossinyol, com la recordava el meu avi Pere, germà i padrí de fons de la tia Antònia-Aina, que quasi assolí la glòria de centenari. I és que devem venir de bona casta. Aquesta petita història que embolcalla tot un poble petit i que poden contar la tia i les quaranta-cinc persones de S'Alqueria Blanca de més de vuitanta anys, que si bé totes no veren la llum de començar a viure els seus dies ja perllongats, hi nasqueren amb diverses circumstàncies però que sempre hem considerades nostres. Per raó d'edat s'ha de tenir present la madona Maria Rigo Manresa, d'es Racó, natural de Ca's Concos, la madona Margalida Quetgles de Ca'n Cosme d'es Forn, nada a Manacor, la madona Catalina Aguiló, de Ca Mestre Biel, originària de Campos, el patró Andreu Rigo, de Ca'n Martina, l'amo En Jaume Vadell, de Ca'n Carles, tots majors de noranta anys i busques.

Per a la tia Antònia-Aina i per a tota aquesta gent major, que són, i sabem, la nostra història, la meua voluntat perquè la seva vida sia plàcida. Així sia.

SANT MIQUEL 1985

Tots els veïns de Calonge, i d'una manera especial els organitzadors de les Festes de Sant Miquel, convidam als lectors de SAL i XEIXA i a tothom en general, a la nostra Festa Major al temps que vos oferim el

PROGRAMA D'ACTES

DISSABTE dia 21 de Setembre

-A les 15,30 Tirada a coloms a Ca'n Banyeta

DISSABTE dia 28

-A les 18 tradicional partit de futbol entre casats i fadrins

-A les 28,30 Arborada de bandera amb repiqueig de campanes i amollada de coets.

-A les 22 Revetla: inter-vendran:

La banda de música
Toni Morlà
Telex

DIUMENGE dia 29

Festivitat Sant Miquel

-A les 10 Cercaviles amb dimoni i caparrots acompanyats pels xeremiers.

-A les 10,30 Missa solemne amb sermó. Predicarà Mossèn Rafel Horrac. I cant dels Goigs del Sant.

-A les 11 Refresc per a tothom

-A les 12 Inauguració de l'exposició de fotografies antigues al Saló Parroquial

-A les 22 Concurs de coques dolces

-A les 16 Recorregut incògnit. Primer premi una porcella

-A les 18 Jocs per als nins i entrega dels d'obsequis a càrrec de "Sa Nostra"

-A les 18,30 Festa infantil amb l'actuació de Billy and Billy

-A les 21 Gran festa pàgessa, amb les actuacions de:

Rondalla d'es Pla (balls mallorquins)

Música nostra (cançons de la nostra terra)

L'amo en Toni Salom i sa madona Francisca (cançons de pagès)

Madò Joana Cartera i en Rafel Roig (glosadors)

Grup de joves de Calonge, que interpretaren "Sa Pesta" de Pere Capellà.

Al curs d'aquesta vetlada es farà entrega dels premis del IV Concurs de Gloses.

DISSABTE dia 5 d'Octubre

-A les 19 Festa de les monges en honor a Sant Francesc, que consistirà en una missa i una recepció al convent.

-A les 21 Representació de l'obra de teatre "Sa Pesta" d'en Pere Capellà a càrrec dels joves i al.lotes del poble

DIUMENGE dia 6

Homenatge als padrins de Calonge, patrocinat per "La Caixa",

-A les 10 Concentració a Ca Ses Monges

-A les 10,30 Missa solemne Acabada la missa, parlament a càrrec de l'Ilm. Sr. Miquel Fiol Company, Conseller d'Acció Social.

Després refresc i entrega d'objectes commemoratius

A les 16 Campionat de tennis de taula

-A les 18 Semimarató popular, per a corredors locals

UNA XERRADA AMB ELS JOVES CALONGINS

Amb motiu de les properes festes de Sant Miquel, els joves i al.lotes de Calon-

ge, estan preparant-se per interpretar una obra de teatre. Un dia d'assaig i abans de començar, hem fet una xerradeta amb ells. Naturalment no són tots els joves i al.lotes del poble, però són un grup ben nombrós i consideram que les seves opinions tenen la suficient representativitat per poder esser considerades com opinions de la majoria de la nostra joventut.

Hem parlat de la comèdia que preparen i també de les seves inquietuds i problemes. A la pregunta que era el que els va moure a fer la representació d'aquesta obra de teatre, ha contestat na Joana amb veu ben resolta.

-Bé, com ja se sap aqueixa no és la primera vegada, ja fa una partida d'anys que cada any armam trui d'aquests, i el motiu principal per el que feim això és per divertir-nos al temps que divertim a la gent. També ho feim per fer qualche cosa pel nostre poble. Aquí tenim poques coses i nosaltres volem col.laborar que Calonge sigui un poc millor.

-De qui ve la iniciativa de fer aquestes representa-

cions?

-De tots —contesta en Tomeu Vallbona— cercam una obra que ens agradi, consultam a qualche persona major i ja està, tot ho feim nosaltres mateixos.

-Com es titula l'obra.

-"Sa Pesta" i és d'En Pere Capellà.

-Quan serà la representació?

Si Déu ho vol està previst que sigui el proper dia 5 d'Octubre, al vespre.

Els noms dels que inter-vendran són: Joana Adrover Vallbona, Margalida Adrover Vallbona, Catalina Roig Vallbona, Sebastiana Adrover Adrover, Maria Llucia Vallbona Adrover, Maria Angels Adrover Roig, Maria Eulàlia Rotger Vallbona, Apol·lònia Adrover Maimó, Antoni Adrover Vallbona, Pep Adrover Vallbona, Francesca Adrover Adrover, Antoni Adrover Barceló, Antoni Vallbona Adrover, Tomeu Roig Vallbona i Tomeu Vallbona Adrover.

-Ara parlem d'altres coses. Què opinau de la gent major del nostre poble?

-Molts quan se casen es pensen que ja s'ha aca-

bada la seva vida social. Per exemple, les cantadores una vegada casades ja deixen d'anar a cantar a les funcions de l'església i nosaltres pensam que no hauria d'esser així. Nosaltres creim que tothom que pot hauria d'aportar qualche cosa, perquè a un poble no molt gran necessitam de tots i encara ve just.

-I dels joves què pensau?

-Moltes de vegades no feim coses perquè no tenim ningú que ens animi i si no hi ha una persona major que ens doni coratge ens falta seguretat i ens desanima.

-Què trobau que s'hauria de fer a Calonge?

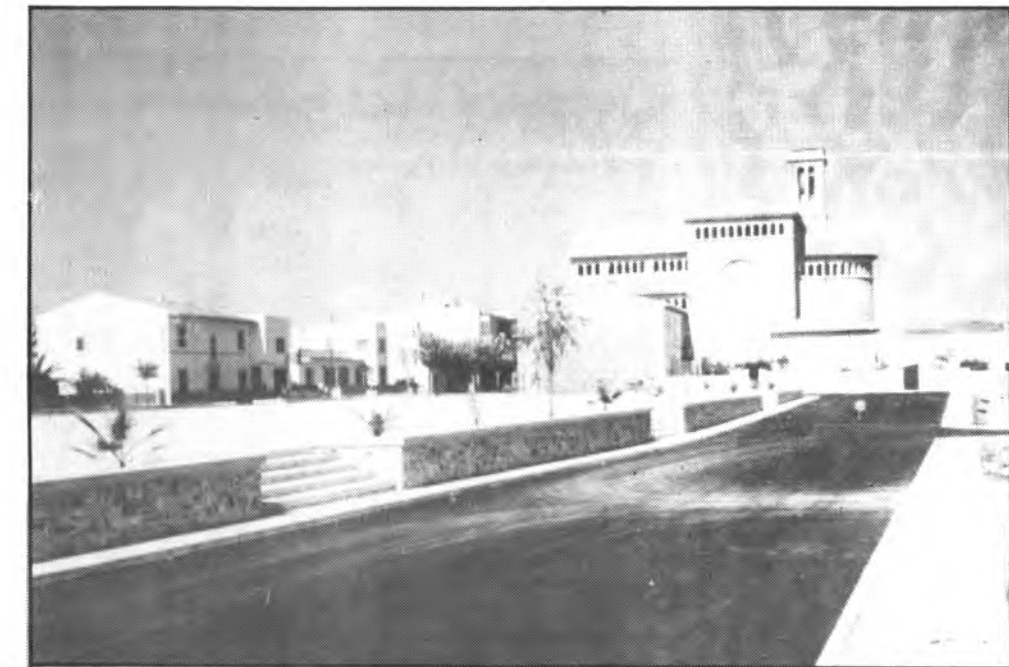
-Tenim un bon Saló Parroquial, encara que molt abandonat, i creim que és necessari que es cuidi abans de que sigui massa tard. En aquest saló el podríem aprofitar millor si es posava un poc de biblioteca i música, i que fos un lloc de reunió. El nostre poble també té una manca total d'instal·lacions esportives. Si bé tenim un bon camp de futbol al no tenir equip no l'aprofitam, creim que el que més convendria a Calonge seria unes instal·lacions per a uns esports que no necessitassin el tenir un equip tan nombrós, per exemple tennis o basquet. Creim que el nostre poble és l'únic del terme que no té cap mena d'instal·lació esportiva que sigui propietat de l'Ajuntament, no estaria gens malament que això és tingués en compte.

-Res més donam les gràcies a aquest grup d'animosos del teatre i amants del poble, al temps que els desitjam els millors dels encerts.

RECORDANT L'AMO EN TOMEU CORDELLA

Al programa de les festes de Calonge, parlant de Madò Catalina de Ca'n Baltasar en motiu del glosat que féu a la peregrinació de Calonge i S'Alqueria Blanca a Lluc l'any 12 per demanar la bona aigua, vaig escriure:

"...entre tants de carros hi havia un cavall de ca l'amo En Miquel

Nova Plaça de Calonge.

Gustí i el de Na Corma, bons animals que tiraven fort. No tant bo era el mul d'en Vidal, de S'Alqueria, que es reté a ses costes de Lluc i hagueren d'empenyer el carro fins al Santuari. Fou motiu, aquesta feta, d'un glosat de Tomeu Rigo Sbert (a) de Ca'n Cordella de S'Alqueria...."

I ara recordant amb agraïment l'amo En Tomeu Cordella —Tomeu Rigo Barceló—, al cel sia, que morí enguany dia 2 de març als 90 anys, home de gran bondat i de memòria prodigiosa, vertader arxiu de gloses i eixides, he volgut donar a conèixer aquest glosat, que l'any passat en aquest temps tardor em dictà, fet del seu pare:

El mul conta les seves peripecies anant a Lluc:

Quan vaig esser a Felanitx ja em temia d'es meu mal anem a n'es menescal que el polç no em pega

cabal i de cada instant s'hi afix.

Com vaig esser al llevó que prenim sa carretera trenta carros per filera amb una gran polseguera de cap a Son Carrió i com vaig esser a Son

Gornals que també és possessió molts deien —està millor— i reforçaven el meu mal. I quan vaig esser dins Porreres sols no en varen

desenganxar i aquí ja vaig flastomar tots els qui volen anar a Lluc a dur-hi banderes.

Com vaig esser a Montuïri vaig trobar en Miquel

Estrany i va dir -això és de plànyer passar tant de martiri.

A part damunt Montuïri un pas em va succeir que vaig caure dins sa siqui mal no hagués pogut sortir i no hagués donat martiri llavors tot el camí.

El mul quedà a Lluc, i en Joan Domingo, bon parell, hi era amb dues mules. Tornà al carro fermat darrera com un xemolc.

En Domingo és el millor que ho pot fer p'es mateix

preu perquè sa mula du un selletó que si corre no so treu

Retornat el mul a S'Alqueria. Mul i cavall tingueren el següent diàleg:

-Mul: Si et brinden per

anar a Lluc per conservar sa salut digue-los, no vull ni puc que d'ençà que n'he vengut pus mai no n'he tengut.

-Cavall: Ja em pens jo que hauria tirat es carro abaix d'es camí que tot hagués fet mal fi per tota una eternitat.

-Mul: Jo també ho volia fer creuràs que també hi pensava però es carro que manava era d'en Colau Rotger.

També em contà dues gloses més referent a n'aquesta feta del mul d'en Vidal que a les costes de Lluc es reté:

En Vidal va dir a n'es Rector

Jo m'en puc anar a peu perquè tenc es mul que geu i en Colau Rotger que seu que tots dos tenen dolor

Verge no vos retgireu que ve gent estrangera i en Vidal que ve darrera no pot arribar a sa creu

Fins aquí el que em contà l'amo En Tomeu, d'aquest glosat que sembla inconclús, si algú en sap més agrairem ens ho comuniqui.

Baltasar Amengual

NOTICIES D'ES LLOMBARDS

Com vaig prometre al darrer número de la revista, vull transcriure les xerrades que vaig sostenir amb les dues persones relacionades en les festes populars d'enguany.

Comencem amb la d'En Miquel Contestí Burguera (a) Boira, que feu possible la instal·lació d'un orgue nou a l'església:

-Miquel com se te va ocórrer aquesta idea?

-Com tu saps enguany es celebra mundialment l'any internacional de la música i arrel d'una xerrada amb el president del Consell Insular de Mallorca, D. Jeroni Albertí, i la Delegada de Cultura, Da. Maria Antònia Munar, les vaig explicar el nostre cas i ells, molt amablement, em digueren les passes que havia de fer.

-Varen esser molt llargues aquestes gestions?

-Bé, com ja diu el refrany "las cosas de palacio van despacio"; però no ens poden queixar perquè han estat realment ràpides. He hagut d'anar un parell de vegades en el Consell i diverses telefonades, això ha estat tot.

-Miquel ens voldries dir, a resultes dels tràmits realitzats, quins doblers aconseguiries?

-Crec que tothom ja

L'Amo En Bernat Serra Bover "Banyat" a vint-i-dos anys.

L'Amo En Bernat Serra Bover avui (1985)

cicletes durant les festes patronals de 1985.

-Quants d'anys teniu, l'amo En Bernat?

-Ara tenc setanta anys i quatre mesos.

-Quin any era que començàreu a córrer?

-L'any exactament no ho sé, però jo devia tenir uns desset anys i mig o de vuit, corrent pels cafès com a principiant.

-I quants d'anys vau córrer?

-Vaig córrer uns 11 o 12 anys.

-Ens podríeu contar, si vos recorda, la primera carrera que féreu de bon de veres.

-Jo ho trob i ben bé: Vaig començar a córrer a quarta categoria, i la primera va esser a Sant Blai de Campos. Anant a la festa, perquè era del nostre poble, els meus companys en començaren a dir a veure si correria; hi corria un tal Bernat Carbonell, que estigué de garriguer a "Sa Barrala" i n'Andreu Cos de Campos. Els premis eren set, cinc i tres pessetes, i jo vaig dir als companys), així mateix podria guanyar tres pessetes. Hi vaig córrer, i vaig fer el primer, o sia que vaig guanyar set pessetes, va esser una gran festa, i el batlle de Campos em donà el premi.

-Eren molts els corredors que corrien llavors?

-No en aquells balls i festes devien esser uns set o vuit a cada cursa.

-Els premis no eren com els d'ara?

-Ni poc fer-hi, llavors els premis, com ja he dit abans, eren 7, 5 ó 3 pessetes i pollastres, això al començament, a mesura que passava el temps augmentaven.

-Com eren les carreres vostres?

-Noltros fèiem "camins", la primera, ja contada, era de dotze camins.

-També corregüereu al velòdrom?

-Sí, en el de Campos, i en el D'Artà, aquest era per jo com a mel, perquè era petit, curt i com jo no tenia espírit ràpid, sinó llarg, m'anava molt bé. I et diré que

ho sap, però et diré que la subvenció fou de dues-centes cinquanta mil pessetes.

-I per acabar, crec que deus estar molt content quan sents sonar l'orgue.

-Es una cosa que no es pot explicar, hi estic molt content, és com la satisfacció d'un deure complit.

-Miquel, jo des d'aquí et vull donar les gràcies en nom de tot el poble d'Es Llobards i que tot el que puguis aconseguir en bé del poble serà ben rebut.

-Jo també vull agrair a SAL i XEIXA, l'atenció que ha tingut amb jo, deixant-me expressar públicament l'alegria que sent per haver aconseguit la subvenció del CIM.

Ara reproduïm un resum de la conversa que tinguérem amb l'amo En Bernat Bover (a) Banyat, l'homenatjat a les carreres de bi-

dins pista vaig fer cinc vegades sub-campeó. Hem consideraven uns dels primers dins pista.

-Aquí poden veure una foto de quan eren molt jove, i amb dos trofeus, quants d'anys teniu i com els guanyàreu?

-Em vaig fer aquest retrat a l'any 37, devia tenir uns vint-i-dos anys i vaig guanyar els dos únics trofeus durant la carrera a beneficència de l'exèrcit; les carreres eren eliminatòries i a la primeva que era de 25 voltes vaig aconseguir 11 punts quedant en 2on. lloc i a les dues següents, perquè en feien moltes de carreres, vaig fer primer, i llavors no em deixaren córrer més, ja que un tal Pons, que era un dels millors de Mallorca, em digué tu no pots córrer més i jo li vaig dir i per què? Jo no he fet res mal fet, que jo sàpiga. Ell em contestà, no, però ja en tens dues de guanyades i no veus que les guanyaràs totes. Però home si jo he vingut per guanyar, li contestà i aquests són els dos trofeus de les dues carreres guanyades.

També l'any 37 es feu el 1er. campionat de Balears de militars, llavors tots érem militars, a 150 voltes en, el velòdrom de Campos, Jo vaig anar 47 voltes tot sol i vaig foradar de la roda de davant, la vaig canviar i la classificació final fou: el primer Tomàs Garcias Ribas, el segon jo i el tercer en Flaquer d'Artà.

-Per norma quantes voltes donàveu al velòdrom?

-Unes tres-centes voltes.

-Quants de quilòmetres eren, més o manco?

-Devers vuitanta o noranta quilòmetres, segons el velòdrom.

-Vàreu córrer a Es Llombards qualche vegada?

-Sí, devers l'any 43 o 44, vaig córrer an Es Llombards i els "camins" eren des de "Sa taberna" fins es camí d'es "faro", i en Toni Curt de Ses Salines, que era l'únic que hem podia guanyar corria fixo i a la volta des camí des "faro" volgué voltar molt aviat i com no duia "frenos" va caure en terra, això passà en es camí núm. 10 i n'havíem de fer 12, hi havia dues primes també, jo vaig fer 11 "camins" tot sol i les dues

Dues tomàtiques gigants de 1.500 i 1.150 grams.

primes també varen esser meves, cadascuna era de cinc pessetes. Li vaig guanyar més o manco d'un camí i pel primer classificat hi hagué 25 pessetes i 10 de primes, vaig guanyar 35 pessetes. Aquell dia hi havia també una altra cosa més important que es 7 duros... la meva al.lota que avui és la meva dona i companyera.

-Abans estàveu a Campos, quants d'anys fa que vàreu venir a viure en Es Llombards?

-Jo tenia 63 anys, quan vaig deixar Campos, o sia fa uns 7 o 8 anys que visc aquí i amb molt de gust.

-Ara parlem un poc de l'homenatge que vos feren.

Vos esperàveu mai que fessin aquesta festa?

-Aquí mai, mai de la vida, jo sempre havia esperat que me farien un poc de cosa a Campos, perquè jo a Campos sempre he fet tot el que m'han mandat, molt honestament i de bon gust; però cosa com aquesta a en Es Llombards no no m'esperava mai i agraesc a tots els que varen contribuir en aquest homenatge.

-Com ho vàreu sebre?

-Un dia varen venir a ca nostra en Joan Cabrer (a) des polls, i en Miquel Cabrer (a) de la Plaça i em demanaren si estaria content d'això. Jo vaig dir que sí i voldria ajudar en lo que pogués i no em digueren res més.

-Vos varen agradar les carreres?

-Molt, però molt, just vaig plànyer aquell jove que va caure. Varen estar molt ben organitzades. El caramull de billets verds que es repartien en deixaren els cabells de punta, a ses meves, a la Volta a Mallorca guanyaven mil pessetes el màxim i trofeus just n'hi havia un.

-I que vos varen donar?

-Em donaren, un ram de flors, el batle d'es Llombards m'entregà una placa commemorativa, llavors una ensaïmada i en darrer lloc un paquet on hi hagué tres botelles molt bones, un paquet de cafè, i una caps de galletes; i les moltes de be-

sades de les al.lotes d'Es Llombards acabaren de fer la festa.

Volem acabar l'entrevista transcrivint la inscripció de la placa: "U.D. Llombards a Bernardo Serra Bover por su trayectoria deportiva en el ciclismo. Llombards 1985".

La naturalesa continua fent de les seves, aquí es poden veure dues tomàtiques gegants, foren cultivades i collides a l'hort d'En Tomàs Lluís en es Pinaret. El seu pes és de 1.500 grms i 1.150 grams respectivament. Amb una tota sola hi havia per fer un bon trempó.

SOLUCIONS DELS PASSATEMPS

Maria del Mar Pons.

MOTS ENCREUATS.

Horitzontals:

- 1.- Volum. Avaf.
- 2.- Elena. R. Be.
- 3.- Dida. Remor.
- 4.- Ev. Ua. Oca.
- 5.- Lament.
- 6.- L. O. Gaudir.
- 7.- Alil. D.V.
- 8.- A. I. Adobar.
- 9.- Syna. Ol. S.
- 10.- S.E. Ansa. E.
- 11.- Errada. Cap.

Verticals.

- 1.- Vedell. Asse.
- 2.- Oliva. A. Y. R.
- 3.- Led. Moliner.
- 4.- Una. E. I. A.A.

- 5.- Ma. Ungla. Ad.
- 6.- Rata. Dona.
- 7.- Are. Udols.
- 8.- U. Mo. D.B. Ac.
- 9.- Aboc. Ivas. A.
- 10.- Fera. R.R. Ep.

SOPA DE LLETRES.

Puput	Aguila
Alosa	Estruç
Voltoir	Cigne
Xoriguer	Cigonya
Estornell	Oca
Gavina	Faisà
Cadenera	Oliba
Mussol	Perdiu
Verderol	Tord
Gall	Colom
Paó	

VACACIONES EN CALA FIGUERA

M. Mercedes

Muchos miles de españoles nos hemos sumado al disfrute de las vacaciones. Se trata en realidad de cambiar la rutina cotidiana por una suma de nuevas experiencias, pueden ser unas vacaciones a base de tranquilidad, bullicio o viajes. Pueden servir para conocer mejor nuestro país o sitios lejanos y exóticos. Sean como sean siempre esperamos unas vacaciones inolvidables.

Yo, como siempre en Cala Figuera, esa ría maravillosa que al adentrarse en tierra se divide en dos, el "Caló d'en Boira" y el "Caló d'en Busques". Cala Figuera aún nos recuerda aquella, estampa que supo encantarlos hace un cuarto de siglo.

Los pintores venían y vienen buscando además de la luz y el color, su sencillez y autenticidad.

Aún nos recuerda aquella imagen idílica de entonces aunque su recinto se haya alterado con una arquitectura "funcional", pero aún seguimos viendo los muros de piedra y los viejos tejados, las barcas de pesca que forman parte del paisaje amarradas al pie de las casas, que suelen ser pequeñas y blancas y con un porche mirando al mar, para unas y otras reflejarse en sus aguas.

Sin embargo a Cala Figuera, no podía faltarle ese inevitable zócalo de turistas al sol, en la roca o cemento. En cualquier palmo de terreno siempre hay gente tostándose al sol y en sus aguas alguien que practique el deporte de moda, el Surff a vela, donde combinando fuerza y destreza se pueden hacer maravillas sobre el agua.

En el fondo del Caló d'en Busques, mi casa, toda de piedra con ese encanto y esa patina que dan los años, sus terrazas que surgen de la roca viva y su vegetación natural rodeando un porche amplio y fresco, toda ella en tonos ocres, calientes, mirándose

en el agua que como un espejo les devuelve su imagen fielmente.

El verano en la "Cala" es ir a pescar y recorrer su litoral para bañarse en las playas cercanas, Cala Santanyí, Cala Llombards, son playas al fondo de los acantilados; entre ellas el "Pontàs", ese arco que surge imponente del mar sin estar unido a ninguna orilla. "Cala S'Almoina nos espera abrigada, escondida en el repliegue de la roca, guardada su entrada por dos torres naturales (es Castelletts), un puñadito de casas pequeñas, rústicas, cierra un varadero donde unas barcas parecen dormidas al sol. El tiempo parece se ha parado aquí, es como una mágica sorpresa, algo con lo que no nos atrevemos a soñar.

Seguimos nuestro lento pasear en el "Llaüt", por la costa con sus cuevas y acantilados que ocultan al que no conoce el litoral rincones íntimos, calas estrechas, salvajes, con su belleza natural como "Cala Màrmols", "Caló des Moro" "Cala sa Comuna".

Cambiamos el rumbo y nos adentramos en el mar,

dejando atrás la costa y el Faro de Ses Salines, vamos a Cabrera. Pronto ante nuestros ojos un grupo de islotes que parece se adelantan hacia nosotros, para darnos la bienvenida, hay un encanto indefinible en estas islas de tersos lomos que el viento ha ido alisando, parecen un rebaño de monstruos marinos. Tienen nombres femeninos, la Foradada, la Plana, la Conejera, etc. están desnudas de vegetación, áridas, secas, pero tienen una belleza especial.

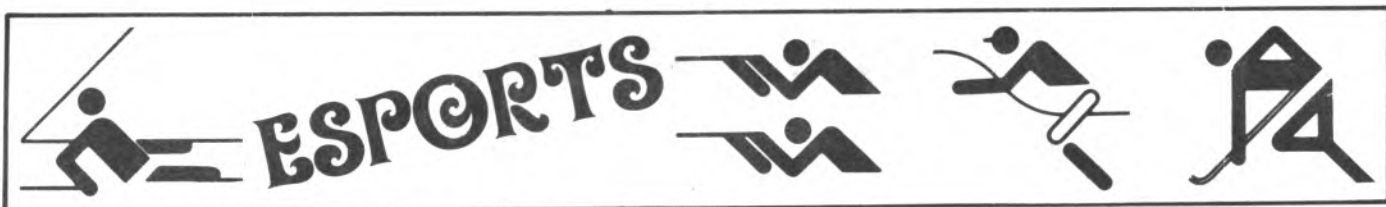
Entramos en una gran ensenada con su puerto abrigado de los vientos. Lo primero que vemos es su castillo, colgado a pico sobre la misma boca de la bahía, al lado de su puertecito pequeñas construcciones en caladas, como refugios contra el calor. El monumento a los franceses, la Cueva Azul, el Faro, un camino que serpentea sobre la desolada roca, sube, baja, se riza hasta alcanzar su meta, es una tierra áspera semicubierta de monte bajo, con una sequedad y soledad salvaje, pero tiene su mar, un mar azul, rico en sabrosa pesca, que con su roce dulcifica y embelle-

ce la costa.

Volvemos a Cala Figuera y esos paseos en barca me hace recordar la trashumancia de los pastores con sus ovejas, porque es un incesante ir y venir de barcos con gentes en busca de sol, de nuevos horizontes, de brisas olorosas de pino y sal, de naturaleza.

Cae la noche y sentada en mi terraza veo desarrollarse ante mis ojos un espectáculo maravilloso, entran las barcas que han ido a pescar de "prima". Vienen con su luz encendida, sobre la oscuridad de la noche ese resplandor bajo su quilla hace que el agua se vuelva transparente, luminosa, más que barca que navega parece pájaro que flota o nave que se sostiene en el aire por milagro, es como vivir una fantasía o un ensueño.

Hasta el aire parece que se para y uno no se atreve ni a respirar para no romper el embrujo de esos momentos que nos envuelven llenos de paz, de una paz que nos reconforta y nos hace dar gracias a Dios, por tanta belleza que ha puesto a nuestro alcance.

El capità del Santanyí, segur de la permanència

TONI VIDAL, DAVANT LA SEVA «TERCERA» TERCERA

Vuit anys enrera. Estiu. Camp del Ses Salines. El nou del Santanyí agafa l'esfèrica amb les mans, s'acota i la col·loca vora la frontal de l'àrea local. Dues passes sobre sí mateix, destrelada, i les xarxes cruïxen. Rebombori entre els seguidors visitants: "Com?, Qui?, D'on?" Ve't aquí la tarja de presentació d'aquell jove de vints anys, fornit, mostatxut i d'una descomunal potència al seu peu dret. Ara, quan ja ha traspassat la porteria més de cent trenta-cinc cops, i es disposa a afrontar la tercera temporada amb el Santanyí a Categoria Nacional, després d'unes curolles extra-esportives, urgia la veu del respectat i experimentat capità santanyíner.

-Toni, explica'm un poc el teu "curriculum vitae" futbolístic.

-Vaig començar als equips inferiors del Porreres, arribant fins al juvenil, amb el qual hi jugà un any, per a passar al següent al CIDE. Després, ja en edat senior els meus equips foren: Porreres, Vilafranca, Santanyí, Campos i, una altra vegada, Santanyí.

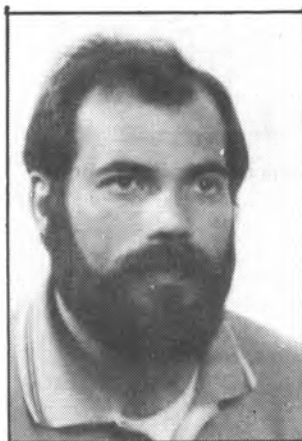
-En Toni Vidal Melià,

malgrat porrerenc de naixement és un santanyíner més, aquí ha format família i aquí han viscut la història més recent del club de la localitat. Quines vivències recordes especialment d'aquesta època de la teva vida?

-Bé, té en compte que qui em va dur fou el president Camps, i quasi sempre he estat a les ordres de la seva directiva, llevat de la curta estada del metge Jeroni. Es a dir, que de Segona Regional he recorregut totes les categories fins a la Tercera. D'entrenadors n'he tenguts molts: Miquel Bonet, Miralles, Rosselló Bassa, Puig, Vilar —per a mi el millor, junt amb Perales del CIDE— i l'actual, Zubietta. Records especials són totes les vegades que hem pujat a Tercera. Només em sap greu l'ocasió en què corrent la temporada 79-80, per motius de feina em vaig traslladar a Campos i vaig defensar aquells colors.

-Si et sembla, anem ara a parlar un poc d'aquesta "tercera" Tercera. Serà la de la definitiva consolidació?

-Jo esper que així sigui. I a més, front els qui

*Toni Vidal,
Capità C.D. Santanyí*

reclamen desesperadament nous fixatges, crec que amb l'actual plantilla ens podem mantenir.

-Potser sí, però després del partit de Montuïri ereu unes espardeñyes, i una setmana propera, l'Eivissa, i els millors del món...

-Això és normal, tots sabem qui són els que xerren d'aquesta manera. Sols deman que l'afecció estigui amb nosaltres en tot

moment i que per un ni dos resultats no es posin nerviosos.

-Com ha anat la pretemporada, perquè s'han sentit opinions per a tots els gusts?

-Pens que una preparació tan dura abans de la lliga, com la que hem feta, és necessari per dur a terme una competició tan llarga amb garanties, i sobre tot si és la Tercera.

-I referent als quatre entrenaments setmanals?

-Home, evidentment per a uns que l'endemà s'han d'aixecar a fer feina són molts. Per ventura amb tres n'hi hauria suficients. Però comprenc que quatre és l'ideal.

-Com a capità de l'equip si vols afegir alguna cosa més, endavant.

-Senzillament que és molt d'agrair l'extraordinari ambient de companyerisme que hem sabut formar tots plegats: jugadors i directius.

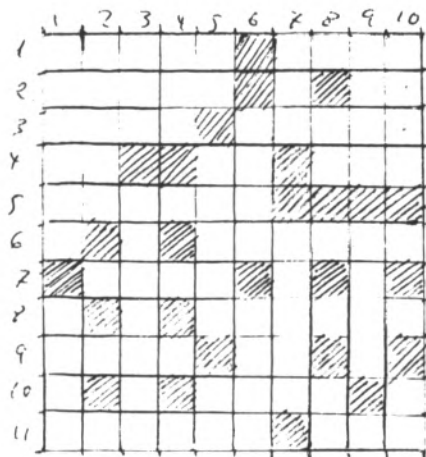
Per a la nostra part només ens resta fer vots perquè els desitjos d'en Toni Vidal s'acompleixin, i augurar-li que els seus èxits en el Santanyí i a Santanyí es perllonguin per molts d'anys.

A. Server Mas

LLEGIU I ANUNCIAU-VOS A

SAL I XEIXA

PASSATEMPS

Maria del Mar Pons i Bonet

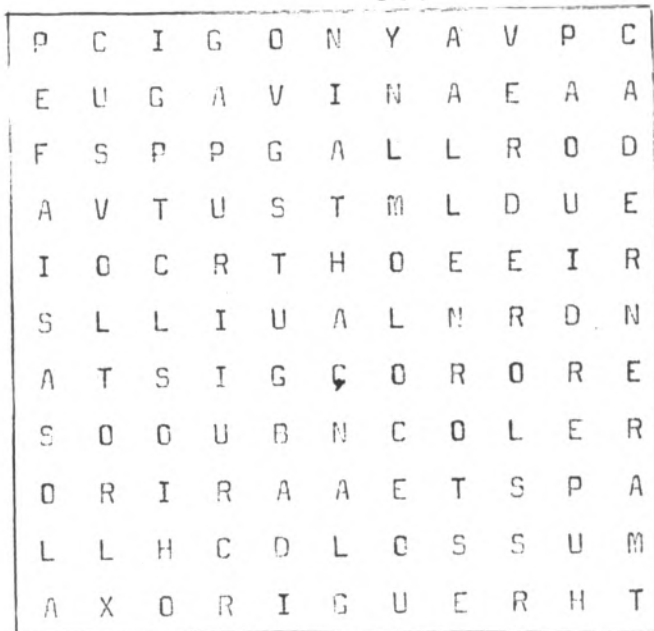
MOTS ENCREUATS

Horizontals

- 1.-Quantitat de veu. Al revés, fruit de la favera
- 2.-Nom de dona. Consonant. Nom de lletra
- 3.-Dona que alleta l'infant d'una altra. Renou
- 4.-Al revés, del verb venir. Al revés, ocell. Annera grossa
- 5.-Queixa
- 6.-Consonant. Vocal. Posseir una cosa de la qual treuen un profit
- 7.-Al revés, color. Consonant. Consonant.
- 8.-Vocal. Vocal. Arreglar
- 9.-Al revés, tenen 12 mesos. Al revés, pronom. Consonant
- 10.-Consonant. Vocal. Per agafar la tassa. Vocal
- 11.-Equivocació. Part del cos

Verticals

- 1.-Animal. Al revés, nom de lletra
- 2.-Fruit que fa oli. Vocal. Consonant. Consonant
- 3.-Al revés, article contracte. Que està a un molí
- 4.-Article. Consonant. Consonant. Consonant. Consonant
- 5.-La meua. Part dels dits. Dóna'm
- 6.-Animal. Muller
- 7.-Al revés, lloc per batre. Crits del llop
- 8.-Consonant. Al revés, arbre. Consonant. Consonant. Al revés, animal.
- 9.-Faig els plats. Al revés, persones cultes. Vocal
- 10.-Animal salvatge. Consonant. Consonant. Al revés, nom de lletra

SOPA DE LLETRES

21 noms d'OCELLS i AUS

LA NOSTRA CUINA

GAMBES DE MUNTANYA

(Restaurant RIFIFI. Ciutat)

Ingredients per a 4 persones: s'ha esclafat.

- 1 k. de conill
- 0,500 gr. de gambes
- 1,500 de ceba
- 1 copa de conyac Suau
- 4 fulles de llover
- 100 gr. d'ametla
- sal i prebebò
- 1 brot de fonoll marí
- 2 alls

Trossejar el conill i posar-lo en adob durant tres o quatre hores. Posar l'oli dins una paella i rossejar el conill. Afegir una copa de conyac i flamejar-lo, seguidament afegir el llover i l'all, que previament

Es talla la ceba molt fina i es mescla amb el conill a foc molt suau i aproximadament durant una mitja hora.

Treure el bigot de les gambes amb les estidores i fregir-les amb un poc d'oli dins una altra paella durant tres o quatre minuts.

Afegir l'ametlla picada i el brot de fonoll marí. Juntar el conill amb les gambes, posar-hi una mica de sal i prebebò i deixar que cogui, sempre amb molt poc foc, uns quinze minuts.

ANUNCIAU-VOS

A SAL I XEIXA

HUMOR

Per Jordi Peix

EXPOSICIO DE PINTURA

PONÇ FULLANA

TEMES:
SANTANYI - PARIS - CALA FIGUERA
SOLLER - POLLENÇA

CASA DE CULTURA DE
"LA CAIXA"
(Santanyí)

del 19 al 28 d'octubre
Inauguració dia 19 a les 20,30 h.

FABRICA DE QUESOS

GRIMALT

QUESO MALLORQUIN

GRASO Y SEMI GRASO

TAMAÑOS NORMAL Y MINI

TIPO EDAM

C/. Escuelas, s/n
Tel. 65 39 14
ES LLOMBARDS
SANTANYÍ

RENAULT

COMPRA - VENTA

**VEHICULOS NUEVOS
Y USADOS**

Talleres
PONS - PERELLÓ
C/. Llaneras, 48 - Teléfono 65 36 68
SANTANYÍ (Mallorca)

